

розробок, які можуть співпадати із існуючими тематичними і середньостроковими пріоритетними напрямками науково-технічної та інноваційної діяльності, а можуть бути змінені.

Список використаних джерел:

1. Elchaninova O. et al. Analytical support of foreign trade activities of management purposes. Indo American journal of pharmaceutical sciences. 2019. Vol 6 (3). P. 5584-5589.
2. Kahaner L. Competitive Intelligence: How to Gather, Analyze, and Use Information to Move Your Business to the Top. New York : Simon & Schuster, 1997. P. 6. URL: https://books.google.com.ua/books?id=K3QfGoGSzmoC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
3. Кваша Т. К. Інноваційні пріоритети: теоретичні аспекти визначення та практична методологія їх уточнення для України. Університетські наукові записки Хмельницького університету управління та права. 2017. № 61. С. 267-278.
4. Андрощук Г. О., Кваша Т. К. Патентний ландшафт як інструмент прогнозування світових технологічних трендів: сфера озброєння та військової техніки. Наука, технології, інновації. 2019. № 4 (12). С. 28-40.
5. Писаренко Т. В., Кваша Т. К., Рожкова Л. В. Глобальні технологічні тренди у сфері інформаційно-комунікаційних технологій: аналітична довідка. Київ: УкрІНТЕІ, 2019. 63 с.

Коваленко О. В.,

*доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
заступник завідувача відділу економічних досліджень,
інноваційного провайдингу та зовнішніх зв'язків;*

Ященко Л. О.,

*кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу економічних досліджень,
інноваційного провайдингу та зовнішніх зв'язків,
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», м. Київ*

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРАЇН СВІТУ ЗДОРОВИМ ХАРЧУВАННЯМ

Нині актуальним і перспективним напрямом виробництва харчових продуктів у багатьох країнах світу є орієнтація на продукти, що забезпечують раціон здорового харчування, який за визначенням ВООЗ означає споживання збалансованого та різноманітного асортименту продуктів, що забезпечують організм людини усіма необхідними поживними речовинами та мікроелементами. Дотримання такого раціону допомагає уникнути проблем зі здоров'ям у багатьох

його проявах, зокрема неінфекційних захворювань, включаючи діабет, хвороби серця, інсульт і рак.

В країнах з різними рівнями доходів показники споживання харчових продуктів в перерахунку на одну особу помітно відрізняються. В країнах з низькими доходами в харчовому раціоні населення переважає рослинницька продукція (зернові, коренеплоди, бульбоплоди), що становить 58% спожитого продовольства. В країнах з високим рівнем доходів – ця частка становить 22% (табл. 1).

Хоча світове споживання овочів і фруктів останнім часом збільшилося, однак лише в країнах, де доходи населення перевищують середній рівень, населення споживає не менше 400 грамів овочів і фруктів на день, що відповідає рекомендованим нормам ВООЗ щодо забезпечення здорового раціону.

Частка харчових продуктів тваринного походження в раціоні також залежить від рівнів доходів: у країнах з високим рівнем – вона вище 29% (490 г); з середнім – близько 20% (від 240 г до 325 г); в країнах з низьким рівнем доходів – не перевищує 11% (107 г).

Разом з тим, в країнах з високим рівнем доходів населення споживає цукру та жирів значно більше ніж в інших країнах (11% їх раціону або 185 г на добу), що часто призводить до розвитку ожиріння. У країнах з низьким рівнем доходу вага цих продуктів у добовому споживанні становить 44 г.

Таблиця 1

Структура споживання харчових продуктів на одну особу на добу за країнами та категоріями доходів *, %

Продукт	Країни з низьким рівнем доходу	Країни з рівнем доходу, нижчим за середній	Країни з рівнем доходу, вищим за середній	Країни з високим рівнем доходу	Увесь світ
Зернові, коренеплоди, бульбоплоди	58,3	44,5	28,8	22,2	34,4
Фрукти та овочі	14,6	20,8	37,7	20,1	27,5
Яйця та молочні продукти	7,7	16,1	10	16,2	13
Риба та м'ясо	3,3	4,8	9,1	13,1	8,1
Бобові, насіння, горіхи	5,1	4	1,8	1,6	2,7
Цукор та жири	4,5	6,5	5,2	11,2	6,7
Інші продукти	6,5	3,3	7,4	15,6	7,6

**Примітка:* класифікація Світового Банку за категоріями доходів (розраховується за рівнем валового національного доходу на душу населення): країни з низьким рівнем доходів – 1035 дол. США і нижче; країни з доходами нижче середнього рівня – 1036–4085 дол. США; країни з доходами вище середнього рівня – 4086–12615 дол. США; країни з високим рівнем доходів – 12616 дол. США і вище.

Джерело: побудовано за даними ФАО [1]

Попит на продукти здорового харчування зафіксовано в усіх країнах, особливо з середнім рівнем доходу. Найвищий попит в рейтингу з 25-ти країн за 2016–2020 роки, визначений авторами на основі авторської методики і даних інтернет-платформи GoogleTrends, спостерігається в Португалії. Україна знаходиться на 25 сходинці (рис. 1).

Пандемія змусила споживачів по-іншому ставитися до свого здоров'я і дбати про імунітет. Підвищився інтерес багатьох споживачів до персоналізованого харчування, натуральних якісних продуктів зі зрозумілим складом і походженням, веганської, органічної та функціональної їжі, без глютену та цукру. Найбільшої популярності набуває кето дієта – відмова від вуглеводів, окрім овочів, що сприяє зниженню в організмі кількості глюкози та розщепленню жирів.

Аналіз пошукового запиту у програмі GoogleTrends «здорове харчування» впродовж 2016–2020 років демонструє стабільно високий рівень попиту, який спадає лише у період новорічних свят.

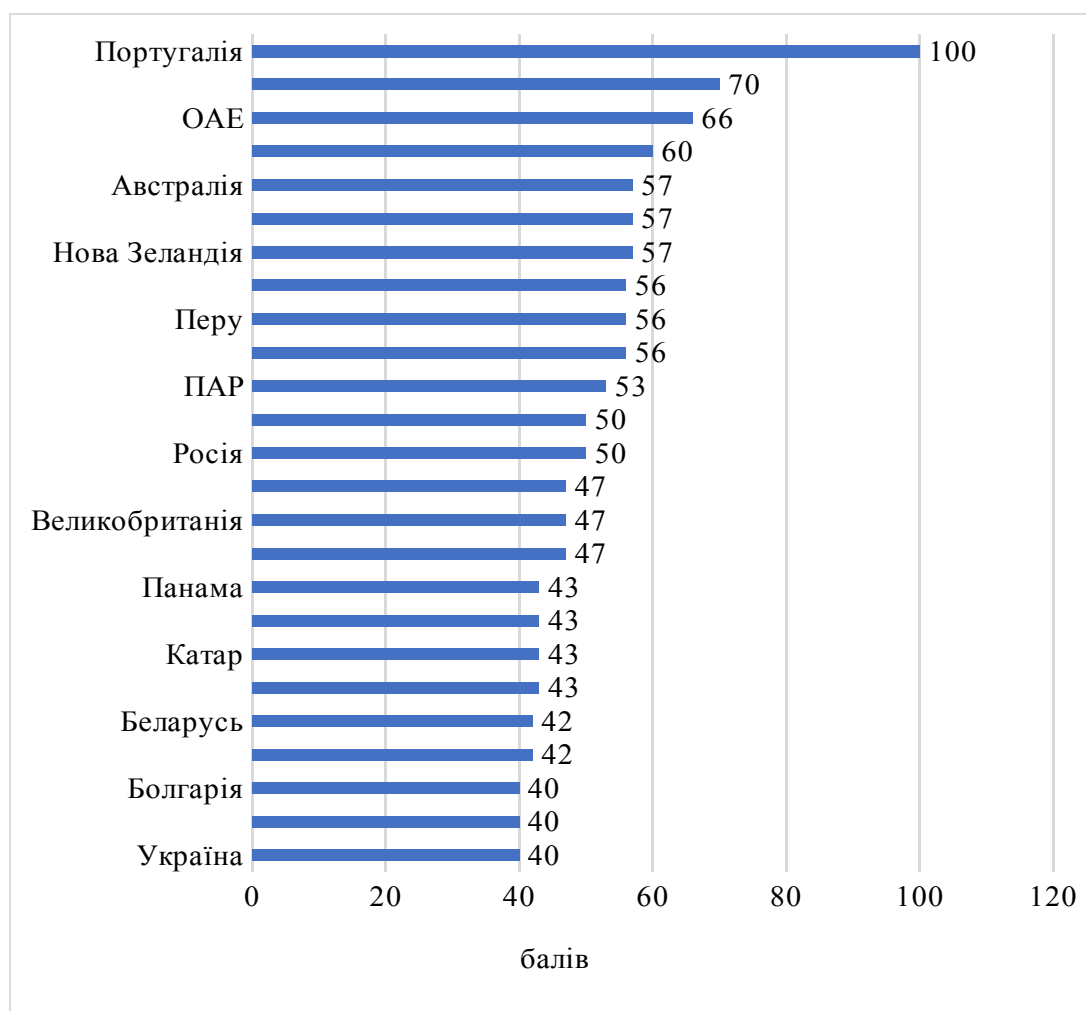

Рис. 1. Споживчий попит на продукти здорового харчування в Топ-25 країнах світу, 2016–2020 роки, бали*

* Алгоритми Google присвоює найвищій кількості пошукових запитів максимальне значення – 100 балів, тобто коли запит був найбільш популярний. Всі інші точки визначаються у відсотковому відношенні до максимуму.

Джерело: побудовано на основі даних GoogleTrends [2]

Згаданий раціон, за оцінками ФАО, сприяє зниженню витрат, пов'язаних з лікуванням, майже в 2 рази, а витрат, пов'язаних із викидами парникових газів, – приблизно на 50%. Вивільнені кошти могли б бути інвестовані в зниження вартості основних харчових продуктів, оскільки ціна нині стала ключовим фактором їх вибору не тільки в країнах, що розвиваються, а й в розвинених країнах.

Вартість здорового раціону харчування набагато перевищує світову межу бідності, встановлену на рівні 1,9 дол. США на одну особу в день, та не менш як у четверо перевищує номінальну вартість раціону, що гарантує лише задоволення енергетичних потреб, й що може собі дозволити населення країн з низьким рівнем доходу. Близько 3 млрд осіб (в Азії – 1,9 млрд чол., в Африці – 965 млн чол., в Латинській Америці та Карибському басейні – 104,2 млн чол., в Північній Америці та Європі – 18 млн чол.) не мають достатньо коштів для забезпечення здорового харчування (табл. 2).

Найнижча вартість здорового раціону харчування припадає на країни з високим рівнем доходу, що забезпечується завдяки високому рівню наукового та інноваційного розвитку цих країн.

Таблиця 2

Порівняння вартості калорійного та здорового раціону харчування в групах країн з різним рівнем доходів

Країни	Калорійний раціон, дол. США на одну особу в день*	Здоровий раціон, дол. США на одну особу в день**	Відносна різниця між вартістю здорового раціону та межею бідності, разів	Відносна різниця між вартістю здорового та калорійного раціону, разів	Відносна різниця між вартістю здорового раціону у країнах з високим рівнем доходу та іншими країнами, разів
Країни з низьким рівнем доходу	0,70	3,82	2,0	5,5	0,90
Країни з рівнем доходу нижчим за середній	0,88	3,98	2,1	4,5	0,86
Країни з рівнем доходу вищим за середній	0,87	3,95	2,1	4,5	0,87
Країни з високим рівнем доходу	0,71	3,43	1,8	4,8	–
Увесь світ	0,79	3,75	2,0	4,7	0,91

*Раціон, що задовольняє потреби людини в енергії.

**Раціон, що забезпечує організм людини всіма необхідними поживними речовинами та мікроелементами.

Джерело: побудовано за даними ФАО [1]

Тому для організації належного рівня та якості продовольчого забезпечення серед країн світу варто застосовувати заходи, спрямовані на зниження вартості продовольства, у тому числі шляхом: зменшення втрат харчової продукції в продовольчому ланцюжку; диверсифікації поживної харчової продукції; підви-

щення продуктивність праці; запровадження глибокої переробки агросировини; підвищення врожайності сільгоспкультур та удосконалення технологій виробництва; зменшення податкового навантаження; забезпечення доступності кредитних ресурсів; стимулювання розвитку власного виробництва; запровадження освітніх програм організації здорового харчування та ін.

Список використаних джерел:

1. The State of Food Security and Nutrition in the World 2020. Transforming food systems for affordable healthy diets. Rome: FAO. 2020. P. 287. URL: <https://doi.org/10.4060/ca9692en>
2. GoogleTrends. URL: <https://trends.google.com/trends/?geo=UA>

Коваль Є. В.,

*студентка освітнього рівня «бакалавр»,
освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини»,
Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ*

УРЯД І РИНКОВА ЕКОНОМІКА: ЯК ДОСЯГНУТИ БАЛАНСУ?

Чому певні європейські країни були здатні розвинути ринкову економіку набагато раніше за інших? Які фактори сприяли швидкому розвитку економіки в більш успішних регіонах, і навпаки, через які причини інші держави, відверто кажучи, не могли вивести свою економіку зі стагнації? Врешті-решт, як поводитись сучасним країнам, що розвиваються, аби стабілізувати ринкову економіку? На це питання точно не знайдеться однозначної відповіді, але, аналізуючи ринкову інтеграцію та регуляційну діяльність уряду Польщі в 1505-1772 рр., які, власне, і призвели до погіршення становища економіки цієї ж країни, можна зробити певні висновки.

Багато вчених вважають, що існує певна «передумова» ринкової економіки, а саме – «верховенство закону в державі і парламентська форма правління» [2].

«Невеликі» (насправді, просто колосальні) розбіжності між рівнем економічного розвитку таких країн, як Великобританія, Нідерланди, та решти країн Європи на той час і до XIX століття деякі економісти (до прикладу, В. Занден) пояснюють тим, що «саме у цих двох успішних країнах сформувались територіальні парламентські режими» [3]. Але таке твердження можна поставити під сумнів, адже історії відомі випадки, коли подібні режими призводили не до розквіту, а навпаки – до стагнації чи навіть занепаду економіки країни. Для підтвердження цього факту можна навести такі приклади: «перехід Польщі до парламентської республіки в XVI столітті; перехід Швеції від абсолютизму до парламентської республіки (1718 р.)» [4, с. 375]. Зазначені події супроводжувались економічним спадом, що тривав доволі довго. Отже, висновок наступний: перехід